

ГОТИЧНИЙ СТИЛЬ В АРХІТЕКТУРІ

Савченко Н.М., студ. гр. ДАС-507

Науковий керівник – Малащенко В.А., к. арх., доц. (кафедра Архітектури будівель та споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Готика – (від італ. Gotico, буквально – готський, від назви германського племені готів), готичний стиль, художній стиль, що з'явився заключним етапом у розвитку середньовічного мистецтва країн Західної, Центральної та частково Східної Європи. Термін «готики» був введений італійськими гуманістами епохи Відродження як зневажливе позначення всього середньовічного мистецтва, що вважалося «варварським».

У міру розвитку суспільної свідомості, ремесла і техніки розширювалися можливості пізнання і естетичного осмислення реального світу, склалися нові архітектурні типи і тектонічні системи. Інтенсивно розвивалися такі напрямки, як містобудування і цивільна архітектура. Міські архітектурні ансамблі включали культові і світські будинки, укріплення, мости, колодязі. Головна міська площа часто забудовувалася будинками з аркадами, торговими і складськими приміщеннями в нижніх поверхах. Від площі розходилися головні вулиці; вузькі фасади двох-, рідше триповерхових будинків з високими фронтонами вибудовувалися уздовж вулиць і набережних. Міста оточувалися потужними стінами з багато прикрашеними проїзними вежами. Замки королів і феодалів поступово перетворювалися в складні комплекси фортечних, палацових та культових споруд. В центрі міста, пануючи над забудовою, знаходився замок або собор, який ставав осередком міського життя. У ньому поряд з богослужінням влаштовувалися богословські диспути, розігрувалися містерії, відбувалися збори городян.

Середньовіччя – епоха величезного злету будівничого мистецтва. Тоді було створено визначні пам'ятники архітектури – сотні величних соборів. Вони є чудовим досягненням не тільки будівничої справи, але й свідченням релігійного піднесення в Європі, впливу церкви на вседуховне життя. Церква визначала обриси середньовічного мистецтва, яке формувалося під впливом релігійного світорозуміння. Воно було в руках церкви могутнім засобом дії на маси в силу його доступності для всіх і для неписьменних, і для людей, що говорять на різних наріччях. Формула «мистецтво – Біблія для неписьменних» зберігала значення протягом усього середньовіччя.

В міру розквіту міст і вдосконалення суспільних відносин на зміну романському стилю приходив новий стиль – готичний. В цьому стилі стали виконуватись в Європі церковні та світські приміщення, скульптура, ілюстровані рукописи, інші твори образотворчого мистецтва. Основним представником і виразником готичного періоду була архітектура. Хоча величезна кількість пам'ятників готики була світськими, готичний стиль обслуговував насамперед церкву – наймогутнішого будівничого в середні віки. Головний феномен мистецтва готики – ансамбль міського собору (рис. 1).

Розвиток мистецтва готики. Слід зазначити, що готика розвивалася в країнах, де панувала католицька церква, і під її егідою феодално-церковні основи зберігалися в ідеології і культурі епохи готики. Для готики, характерний символіко-алегоричний тип мислення й умовність художньої мови. Від романського стилю готика успадкувала верховенство архітектури в системі мистецтв і традиційні типи будинків. Особливе місце в мистецтві готики займав собор – вищий зразок синтезу архітектури, скульптури і живопису (вітражів). Непорівнянне з людиною простір собору, вертикалізм його веж і зводів, підпорядкування скульптури динамічним архітектурним ритмам, багатобарвне сяйво вітражів робили сильний емоційний вплив на віруючих.

Розвиток мистецтва готики відбивало і кардинальні зміни в структурі середньовічного суспільства: початок формування централізованих держав, ріст і зміцнення міст, висування

Рис. 1. Ансамбль міського собору

світських сил – міських, торговельних і ремісничих, а також придворно-лицарських кіл. Інтенсивно розвивалися містобудування і цивільна архітектура. Міські архітектурні ансамблі включали культові і світські будинки, зміцнення, мости, колодязі. Головна міська площа часто оббудовувалася будинками з аркадами, торговельними і складськими приміщеннями в нижніх поверхах. Від площі розходилися головні вулиці; вузькі фасади 2-, рідше 3-поверхових будинків з високими, фронтонами вибудовувалися уздовж вулиць і набережних. Міста оточувалися могутніми стінами з багато прикрашеними проїзними вежами. Замки королів і феодалів поступово перетворювалися в складні комплекси фортечних, палацевих і культових споруджень. Звичайно в центрі міста, пануючи над його забудовою, знаходився замок або собор, який ставав осередком міського життя. У ньому поряд з богослужінням улаштовувалися богословські диспути, розігрувалися містерії, відбувалися збори городян. Собор мислився свого роду зводом знання, символом Вселеної, а його художній лад, що сполучив урочисту велич з жагучою динамікою, достаток пластичних мотивів зі строгою ієрархічною системою їхньої субпідрядності [2]. Смілива і складна каркасна конструкція готичного собору (рис. 2), що втілила торжество сміливої інженерної думки людини, дозволила перебороти масивність романських будівель, полегшити стіни і зводи, створити динамічну єдність внутрішнього простору.

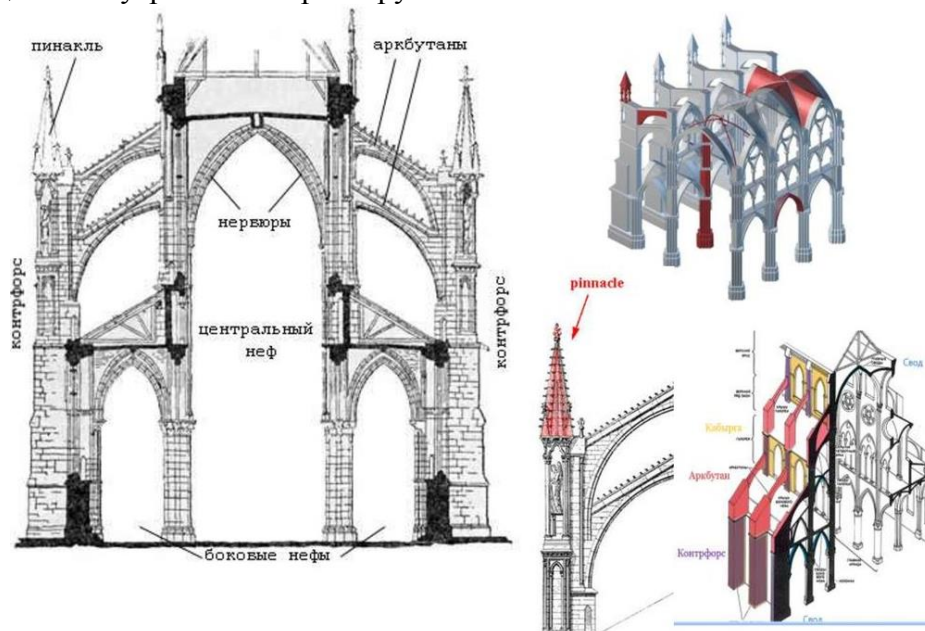

Рис. 2. Каркасна конструкція готичного собору

У готиці відбувається збагачення й ускладнення синтезу мистецтв, розширення системи сюжетів, у якій відбилися середньовічні предствлення про світ. У готиці органічно переплелися ліризм і трагічні афекти, піднесена духовність і соціальна сатира, фантастичний гротеск і фольклорність, гострі життєві спостереження [3]. У пізній готиці одержали поширення скульптурні вівтарі в інтер'єрах, що поєднують дерев'яну розфарбовану і позолочену скульптуру і темперний живопис на дерев'яних дошках. Склався новий емоційний лад образів, що відрізняється драматичною (нерідко екзальтованою) експресією, особливо в сценах страждань Христа і святих, переданих з нещадною правдивістю. З'явилися розписи на світські сюжети. У мініатюрах (часословах) намітилося прагнення до одухотвореної людяності образів, до передачі простору й обсягу. До кращих зразків французько готичного декоративного мистецтва належать дрібна скульптура зі слонової кістки, срібні релікварії, лиможська емаль, шпалери і різьблені меблі [1].

Рис. 3. Кельнський собор

Рис. 4. Собор Реймської Богоматері

З кінця XII ст. Провідним стає породжений Світові архітектурні пам'ятки готичного стилю міським європейським життям готичний стиль. За легкість і ажурність його називали застиглою або безмовною музикою, «симфонією в камені». На відміну від суворих, монолітних, солідних романських храмів, готичні собори прикрашені різьбленням і декором, безліччю скульптур, вони повні світла, спрямовані в небо, їх вежі піднімалися до 150 м.

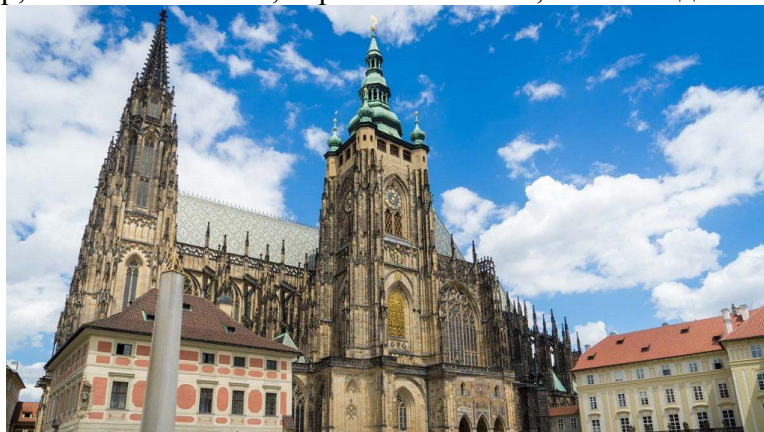

Рис. 5. Ульмський собор

Шедеври цього стилю – собори Паризької богоматері, Реймський, Кельнський. У пізньоготичну епоху нагромадження емпіричних знань, ріст інтересу до реальності, до спостереження і вивчення природи, що зростає роль творчої індивідуальності підготували ґрунт для ренесансної системи світосприймання. Протягом 16 ст. готика майже повсюдно перемінилася ренесансною культурою [1].

Висновки та результати. З даної роботи можна зробити такі висновки:

1. На відміну від монолітних романських храмів, готичні собори стали власне культовими спорудами. Вони – стрункі, спрямовані у височінь, прикрашені декором (різьбою, великою кількістю скульптур).

2. Тут немає масивних веж, характерних для романської церкви. Глухі, товсті, гладенькі стіни романських храмів були замінені стінами з великими вікнами, внаслідок чого інтер'єри одержали безприкладне для тих часів освітлення. Важливу роль відігравали і вітражі. Кольорові вітражі – головний вид готичного живопису.

3. Епоха готики – це час розквіту книжкової мініатюри, різьби по каменю, дереву і кості, художнього ткацтва, поєднання обробки металу з дорогоцінним камінням і емаллю.

В цілому для середньовічної культури характерні дві риси.

Перша – це її глибокий і дуже складний зв'язок із релігією.

Друга полягала в тому, що культура в рамках релігійного світобачення прагнула у своїх проявах реалізувати уяву та ідею широких верств народу. Саме ці риси середньовічної культури сприяли відкриттю людству милосердя і співчуття, боротьби добра і зла. Духовна сила людини, немічної тілом, але сильною своєю переконаністю і вірою, стала визначальною в оцінці особистості.

Література:

1. Українська та зарубіжна культура: Підручник/ Л.В. Анучина, Н.С. Гребенюк, О.А. Лисенко та ін.; Ред. В.О. Лозовий; Міністерство освіти і науки України (Київ), Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого (Київ). Харків: Одіссей, 2006. 374 с.

2. Олійник Т.С. Українська та зарубіжна культура: Навч.-метод. посібник для студ. з англ. мовою викладання/ Т.С. Олійник, Н.В. Джугла; М-во освіти і науки України, Тернопіль. держ. пед. ун-т ім.В.Гнатюка, М-во охорони здоров'я України, Тернопіль. держ. мед. Академія ім. І.Я.Горбачевського. Тернопіль: Укр медкнига, 2002. 100 с.

Електронні носії:

3. <https://antares-company.com.ua/ua/>- сучасна готика

4. <https://mastery-of-building.org/uk/> - Готичний стиль в архітектурі

5. <https://ru.osvita.ua> – Готичний стиль у культовій архітектурі

6. <https://www.hisour.com/ru> - сучасна архітектура

УДК 711-1

ВИЗНАЧЕННЯ КОМПОЗИЦІЙНИХ КОНСТАНТ ДЕВОЛАНІВСЬКОГО УЗВОЗУ М. ОДЕСА

Савченко Н., студ. гр. ДАС-507

Науковий керівник – Тюрікова О.М., к.п.н., доцент (кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Стаття розглядає історико-культурну базу для проектування та реновації Деволанівського узвозу м. Одеса. На підставі вивчення історичних документів, наукових та інших публікацій, натурних обстежень місцевості, визначені композиційні константи узвозу. Встановлено, що орієнтирами для реновації є історична композиційна вісь в певних межах, історичні мости та перспективи, забудова верхнього рівня, яка пов'язана з іменами відомих людей та історичними подіями, а також кіно фактаж.

Актуальність. Реновація історичних центрів міст є звичайною світовою практикою. Існують теоретична база, широкий практичний досвід, відповідне законодавство. Конфлікт між необхідністю збереження образу історичного міста, культурної спадщини та сучасними потребами та пріоритетами описані в працях багатьох дослідників [1-3]. Але комерційні інтереси та безконтрольне втручання в історичну тканину міста веде до втрат, які не оцінити грошима. Це неповторна атмосфера, легенда місцевості, її індивідуальність та спроможність